

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, aug. 4-kén 1862.

Kolozsvár, augusztus 6-án 1862.

A világ figyelmé megint a nápolyi expedíció hűsével van elfoglalva. Míg egy részről nem akarják teljességgel feltenni Garibalditől azon eszélytelenséget, hogy éppen most támadást intézzen Róma ellen s provokálja a francia császárt, kinek hadserege szabadítá fel Olaszországot: addig más részről különböző versiókban hirdetik, hogy az olasz nép hős csakugyan támadást tervez.

Hírlík, hogy céljára már több hajót vásárolt be, s a titkos toborzások folyvást folynak. Egy másra hozzák a lapok Garibaldi menydörgő szónokait Napóleon ellen, s azon felkiáltását: „Róma vagy a halál.”

Közreadatott egy levele is Victor Emanuelhez, melyben felszólítja a népbős a királyt, hogy sergei élén, ha szükség a francia ágyútüzei át is vonuljon be Rómába, mintán Olaszország egységének egyedüli kezessége csupán Róma lehet, mintán Palermo vagy Nápoly soha sem fogja uralni Turint. És ha binni lehet a lapok értesítéseinek, az olasz király éppen nem volna idegen ezen merész vállalatától.

Más hírek szerint ennél sajtáságosabb hadmenet volna tervben. Azt hiszik, hogy az európai közvélemény nem diffcultálná azt, ha Róma maga lázadna fel a pápa uralma ellen; sőt ily mozgalom van is már Rómában. Proclamatiók osztattak szét, melyben a nép kiűrésre van felszólítva azon utasítással, hogy a francia csapatoknak sehol se álljon el, hanem engedje vértanuként összelövellőzödni önmagát.

Ezen mozgalommal hozzák kapcsolatba Garibaldi céljait, s azt hírlík, hogy fegyverrel táborral szándékoznak Rómába bevonulni.

Vannak oly hírek is, hogy a népbős egyenesen Spanyolországba akarna betörni, hogy a bourbonok utolsó hatalmát is megsemmisítse; ez azonban nagyobb kedvezés lenne a napoleoni politika irányában, mint a minő megfelel azon gyűlöletet lehellő szónoklatoknak, melyeket éppen a napokban tartott Garibaldi a francia császár zsarnoksága ellen.

Legvalószínűbb azonban, hogy Garibaldi csakugyan Róma ellen törekszik s ezen feltétele miatt nagy izgatottság van a párisi udvarnál is; sőt utóbbi hírek szerint az olasz egységet oly nagyon pártoló angol kabinet is intéseket küldött Garibaldihoz, melyben őt Róma megtámadásától eltarthatatni törekszik.

De éppen az angol intésből sejtjük, hogy mennyire nincs tisztában a diplomácia Garibaldi céljaira nézve; mert nemcsak Rómától tiltja el a hős, de éppen fenyegetőzik azon esetre, ha Velence vagy Türökország ellen intézne támadást s az öreg Palmerston legkevésbé sem kételkedik ki mondani, hogy ezen expedíciókban az angol hajóadakkal fogna Garibaldi találkozni.

Mindenki látja tehát, hogy Garibaldi valamit akar, de mit? azt senki sem tudja.

Legvalószínűbb az, hogy ő a nápolyi királyságból intézi a Rómában kitörendő belforradalmat; s ha a múlt évek eseményeire visszagondolunk, még azon gyanu is támad bennünk, ha vajon nincsen-e éppen Garibaldi a koronás forradalom fejei között egy titkos egyetértés a római kérdésnek oly módni megoldására nézve, a mint végrehajtva lőnek az olasz apró fejedelemségek és a legatíók elfoglalásai?

Napoleon kimondá, hogy a nép és uralkodók közti belviszonyokba be nem avatkozik; kimondá, hogy a pápa személyét védi. Egy római forradalom esetében igen könnyen meglehet, hogy a francia csapatokat összevonják a pápa személye körül, s szabadon engedik világi hatalma felett a népforradalmat dönteni.

Az ily politikai stratégiák az újabb idők történelmében nem ismeretlenek, és így igen könnyen meglehet, hogy ma-holnap Rómából fontos eseményeket hoznak a hírlapok.

Mi lenne azonban, ha az elkészedett pápa a fellázadó nép ellen személyesen állana csapatai élére? hogyan vána ki akkor a francia diplomácia a felgördített dilemmából? Ez a helyzet természetét valóban nagyon is piquantetá tenné. De talán a francia politika szerencséjére a mostani idők papírfeljegyzései inkább csak a szellemi fegyverekkel harcolnak, s korosabbak is, hogy sem megbírnák, de nincsenek is képezve a harc viszontagságaira.

Hogy minő események állanak e részben a világ előtt, azt e szerint előre jóslgatni nem lehet; de annyi csakugyan valószínűnek látszik, hogy Garibaldi a menydörgő szónoklatokat csattanó tettekkel szándékozik befejezni.

A „Herm. Zeitung“ eredeti egy lap, átment azon térére, a hol már mulatott. Előadása eleven, tüzes és könnyű s oly lelkeztől testestől osztrák érzelmi, hogy bizonyos az osztrák miniszteriumot e részben hasonlíthatatlanul felülhaladja.

A mostani osztrák miniszterium akkor foglalta el állomását, midőn az uralkodó által a pragmatica sanctio jogai, a magyar királyság integritása és autonómia elismertett, a magyar-erdélyi-horvát-kanczellariák létesítették; és így a miniszterium programja nem lehet többé az, hogy a magyar királyság autonómiáját felforgatva, azt vagy annak valamely szűkebb részét a Bach által erőszakolt koronatarományi sorsba helyeztesse.

Tehát az osztrák miniszterium szándékainak possibilitását is túlhaladja a „Herm. Zeitung“. Ő nekik a Bach programja kell, haragszik, hogy miért vannak kanczellárok, mikor ott az osztrák miniszterium; sőt több kell neki még annál is, egy ábrándos „ein Deutsch“ eszmét védelmez; kiakarja kerekíteni Erdélyből a királyföldet „Sachsenland“ név alatt, és abból egy külön „koronazságot“ penderítenni. A „Herm. Ztg.“ ezt írja:

„Nemcsak jótéteménynek nézünk azt a Sachsenlandra nézve, hanem az osztrák miniszterium actioja megkönyvitésének véljük, hogy ha a szervezendő Sachsenland külön koronatarományának nyilváníttatnék.”

E nyilatkozat kérdésen kívüli sajátágánál fogva mindenkit meglephet. Ez csak egy német ember agyában fogaszthatott meg, a mennyiben Németországban történt az, hogy az ottani egykori örökös főispánságok külön dynastiákká alakultak, s az államok, országok atomjait, minő egy Waldeck hercegség, hagyták hátra korunk politikai élceinek tárgyaiul. A mit a nagy és derék, s egységre törekvő német nemzet eléggé is restel.

Régóta nem szerzett nekünk egy cikk elolvasása ekkora időtöltést, hogy az Isten akárhova tegye azt a Schmidt Henrik urat!

A fundus regius külön Kronland! És meggondolta a „Herm. Ztg.“ mibe kerül egy külön ország fenntartása, külön Stadthalterei, külön országgyűlés, külön közigazgatás, külön minden a miniszteriumon és hadseregen kívül. No hisz akkor még menne sokkal inkább katonasereg Szaberné, mint mostan!

Szegény százföld népe: mi lenne belőletek, ha a politikába elegyedt professor urak tervei valószínűsülnének. Ha ily politikusokra bajtana a fundus regius népe, megdermedné valóban azon szerencsétlen sorsot, hogy külön kronlandnak nyilváníttassék; egy év alatt a román többség úgy is visszazavarná Erdélyhez.

(D) Azon kiegyenlítési mozzanat után, melynek szellője néhány hét előtt a journalistika s röpirodalom terén átvonult, sőt egyes államférfiak nyilatkozataiban is viszhangzott, mindnyájan némi izgatottsággal várjuk az érkező lapokat, s keressük azokban a belkérdéseinkre vonatkozó értesítéseket. Ezen izgatottság a provisorium alatt igen természetes, mert maga a provisorium egy időszaki állapotot jelent, melyet végeredményesnek sem az uralkodás, sem a nemzet el nem ismer, és a melyből mind a kettő minél előbb kibontakozni kívánna.

Nemcsak minket nyomaszt ez állapot, de éppen úgy nyomasztja az egész birodalmat, s annak tényleges kormányzatát. Ezelőtt pár évvel az uralkodás a pénzügyminiszter által megdöbbenéssel értesített, hogy az abszolút kormányzat a birodalmat tíz év alatt milliárdokra menő adósságha merítette. A birodalom sebének gyógyszerét csak is az olcsóbb alkotmányos kormányzástól lehetett reményleni; s így létesült az október 20-iki diploma, melyet a magyar királyság legszabadelvűbb fia is kiindulási pontul elismerve, szíves készséggel vállalták el a megkínált állomásokat.

Ha tíz évi hallgatás után a megyei élet zajosabb volt mint rendes időkben, azon annyival kevésbé csodálkozunk, mert a megyei élet megrendülése február 26-kán innen esett. Az országgyűlés szabadon, bátran nyilatkozott, talán itt-ott tíz évi szenvedés után a beállott crisis epekiöléseket is okozhatott; de az országgyűlés három fontos eszmét mondott ki és illetőleg ismert el: elismerte a 49-ki forradalom, s az azt követett tíz évi absolutismus után is a pragmatica sanctio mint alapkötés sérthetlenségét; a mint kötelessége is hozta magával, hiven hódolt azon történelmi dynastiának, kit atyáink az örökösödési törvények által kiszabott czikkig a magyar királyság fejedelmévé választottak; elismerte másodszor a közös ügyek létezését, melyeket esetlel esetre érintkezés által előtérbe hozták, és

elismerte harmadszor, hogy a magyar királyság területén lakó nemzetiségek a jogegyenlőség s az ország történelmi integritásának alapján kielégítendők.

A ki mellőzi a zajos és keserű nyilatkozatot, hanem az eredményt, a kimondott eszméket veszi fontolóra, az meg nem tagadhatja a magyar nemzet tiszta szándékát s céljainak törvényszerű és békés irányát.

Német, sőt retrograd magyar lapok is felhánytá, hogy a közszellem az emigratio igazságaira hallgatott. Ha tán egyes nyilatkozatok hevéből ezt lehetett is következtetni; de a ki ismeri az emigratiókat az országgyűléssel egykoru nyilatkozatait a világirodalom terén, az jól tudja, mennyire eltért az országgyűlés és az egész nemzet ama nézetektől, midőn egyhangulag ragaszkodott minden pártárnyalat a pragmatica sanctiohoz, hódolt mindenki az uralkodó házának, s ragaszkodott a legitimitáshoz.

Jogunk van a történelemtől követelni azon elismerést, hogy habár tüzes vérünk s ösztinteségünk olykor hevésségre ragadott, de a törvényesség terét szilárdan védelmeztük le- és fölfelé egyiránt. Így tehát a nemzet hűsége s jó akarata kétségbevonhatlan.

Másrésről az uralkodói jó akaratról is többször biztosíták a magyar kormányférfiak nyilatkozataikban a nemzetet.

Azon ingerült és indulatos nyilatkozatok, melyek a miniszteri padokról szórtak ellenünk, éppen a pragmatica sanctio alapot álláspontunknál fogva minket kevésbé háboríthatnak.

Azon két tényező tehát, a kitől a magyar kérdés megoldása kizárólag függ: u. m. az uralkodó, és a magyar nemzet, egymással október 20-ka óta még meg nem hasonlott.

A provisorium a vizsály eredménye ugyan, de a vizsály még nem a meghasonlás.

Hanem ez eredmény fárasztó az állam ügyvitelére nézve; látjuk, hogy az 1863-iki költségvetés megint kilenczvenmillió deficitet mutat; ez egy évtized alatt megint új milliárd adósság, szinte annyi a mennyiért a Bachrendszer egész világ elítélte. Ez állapot rossz nekünk, rossz a birodalom népeinek.

Látni való tehát ebből, hogy a provisoriumból minél előbb igyekeznek kibontakozni. Már is hatalmas osztrák diplomaták nyilváníták, hogy a magyarok tagadása terhelőbb a birodalomra nézve egy háborúnál.

A mi egy birodalom anyagi s szellemi fejlődését zsihasztja, annak nincs hosszas tartama, s így kérdésünk jövődjé kifejlésének minőségéről bizonyosak lehetünk, és így a mostani átmenti állapot után előbb-utóbb az alkotmányos állapot definitívumának kell előállni, különben a birodalom pénzügye van válságra téve.

Tehát ha mi nem küldhetünk olvasóinknak csattanós fordulatokat, de küldhetjük közel jövődjünk bizonyos reményét, mert a kiegyenlítés meg fog történni, és pedig meg az uralkodó és nemzet között. Ezt a politikai tudományok kérihetetlen logikája biztosítja; s biztosítja az, hogy az uralkodó és nemzet közt nincs meghasonlás.

De meg kell fontlunk, hogy midőn így reményünk a meggyőződés logikáján sarkallik, nem tudhatjuk, hogy napok vagy évek választanak-e el a megállapodástól? A józan okosság napokra számíthat, de a különböző befolyások évekre nyújthatják a napokat.

Éppen azért le kell győzni az idők iránti türelmetlenséget, és a dolgok logikájában, s önmagunkban bizva várjunk csöndesen, lássunk dolgainkhoz, védelmezzük egyéni és nemzeti kincseinket, birtokunkat, vagyonunkat, intézeteinket, irodalmunkat. Ezeket bírjuk ma, s a többi is utána jön holnap. — Legyünk szilárdak és nyugodtak.

Konstantinápoly, júl. 30. 1862.

T. szerkesztő ur! Múlt héten sokkal vidámabb hírek szárnyaltak be az ottomán főváros, mint azon betegápolók óhajtották volna, kik oly igen sokat szerettek kúrtáhangon sügdösödni a beteg emberről. F. hó 13-án megkezdé-

tett a kaimék beváltása; egyetlen egy napon beváltatott 32. 541,650 piasterérték, 60% ércjegyben, a többi a behozandó consolidékban. Megsemmisített 14.490,000 piaster; fentartatott 18.051,650 a még két havig papírban folytatandó fizetvényekre; szeptember haván túl a kaimék végképp kikerülendően a forgalomból. E pénzügyi működés már is kedvező lendületet adott a pénzvásárnak; a kétszázán fölül járt lira 170 piaster alá esett, az arany 110 ról 80-ig. A bazartról is kedvező hírek érkeztek. Omer basa telegrafi tudósítása szerint a montenegriai nagy csatát veszítették; Miklós fejedelem a hegyekre menekült, s Cetinje a Herzegovina- és Albániából egyesülve előnyomuló török seregek nyitva állt. Most azonban a hadmezei diadalhírekben pangás. Itt meg a fővárosban egyszerre valami kísérteti nyomás nehezkedett a pénzforgalomra. Gondolók, hogy a tőzsvérrel vezetésen a Caviar-han, a consolidokra fordítandó nyereségsgóvár személt; azonban ugy veszték észre, hogy még jódarabig dolgot adnak a kaimék; egyszerre a pénzváltók felélni kezdik, s míg némely fajtákat egyenlő pénzsámításban váltanak be, másokról mit sem akarnak tudni. Az aranyok roppant szűkösséggel emelkednek értékből, s a stambuli egyetem-épületben (a kaimék váltótermében) némi szibbadság uralkodik, mit a váratlan mennyiségben beözönlött papír okoz.

Különbben is Konstantinápolyban valódi gyötrelmet az aprólt adás-vevés. Aprópénzt kivált reket alig látni; ki olyanra szert tesz, iparkodik magának biztosítani; papírt érezve váltani csak kufároknál lehet. A legkisebb kaimé tíz piaster; ki költ, ennek egész értékét földadni kénytelen; habogya nem akarja zsebeit ama sok ringy-rongy bonnal megtölteni, miket saját szakállára közbebecsátani most minden kávédsi, sekerdsi stb. szabadságot veszen. Van eset, hogy a kibocsátó sem fogadja vissza; holott mikor rád tuszkolja égre-földre esküszik, hogy neki végtelenségig bitele van. Szerencsére ez erőszakolt pénzforgalom csak a főváros körvonalán belül divik; künn az országban mindentűt csak pengő vert pénzben jár a fizetség; különben a papírvilágban elfuladnánk. Mindenki feszült figyelemmel várja: minő fogás emeli ki a kormányt e zavarból.

Mint a fenforgó tárgyban gyakran szokott, ismét egy kövér kacsa uszkal a magyar hírlapokban, mely azt hápogja, hogy ismét 400 magyar szállítást innét török partfogás alatt a legiohoz. Mi e dolog valóságáról mitsem tudunk; hanem annyit bizonyosan, hogy az említett célra való szállítások rég megszűntek, és sajátos gondolkodású és gyönyörködési embereknek kell lenni azoknak, kik ama családok kacsáiban kedvelnek; holott mi mások nem győzzük eléggé inteni hazánk lelkes ifjait a csöndes otthon maradásra. Legyen tehát ez még egyszer tölem is nyíltan megmondva. Van otthon elég tenni való, s ki nem kénytelen vele, ne jöjjen idegen földre cseztalanul hányódni-vetődni. Hazánk ügye, fainak barangolása nélkül is kivandja magát.

Dr. Oroszhegyi Jósá.

Torda, augusztus 4-kén 1862.

Folyó hó 3-kán délutáni templomozás után történt meg a csak most alapult itteni ref. leánynevelde közvizsgálata. Szép vasárnapi idő volt, feles számmal gyűltek bivek és hallgatók; különösen nők nagyon sokan voltak, úgy hogy mi férfiak nagyobb részünt kikeltünk ülőpadainkból s átengedők azt a nőeknek.

Vége levén az isteni tiszteletnek, jöttek a leányneveldek szép kettősével t. tanár Pap Jánosné urasszony vezérlete alatt; öröm és egy kis félelem egyesülve sugárzik arczukon — hirtelen pin, pan, pan hangzék a toronyban. Egész, egész hangzék.

Azonban egy kis zűrzavar után helyre állott a csend, mintán megtudtuk, hogy mesze van az és és nem veszedelmes, s mintán a férfiak egy része elment a szegények oltalmára. Helyre igazodván és lecsöndesedvén a közönség: megkezdtek a növendékek egy zsolnári énekel: „Jövel szent lélek Ur Isten! cenzurajokat; ezt követé szent történet, szavalt, egy kevés magyarok története, számtan, olvasás stb. közbe-közbe zsolnári és világi dalok énekeltek. Mindenféle szép kézmunkák egy bevont hosszú asztalon voltak láthatók; mintán azonban t. tanár Pap Jánosné urasszony azt ide-odaküldözgette, még jobban gyönyörködtek a szemet. Általában csinos kézmunkák voltak azok, melyekkel a közönség nagyon meg volt elégedve. S nemcsak hogy meg voltunk elégedve, hanem várakozásunkon felül töltött ki-dacszára a cselekvő időnek — szorgalmuk gyümölcse. Kivánták is a t. szűkítő t. tanár Pap Jánosné urasszony fáradszorgalmát tetteleg és szóval is megjutalmazni. Ezután két kegyes alapítványból valami 39 frt és egy néhány kr. o. e. osztatták ki a jó tanulók, szavalók, éneklők és szépen varrók közt; mire K. Nagy Imre és Érsek Elek curátor urak egy kis beszédet mondtak, melyben megköszönték t. tanár Pap Jánosné urasszony rendületlen szorgalmát, és a növendékeket ezutánra is, szorgalmukat kifejteni — buzdították. Végre különféle világi dalokkal bevégeződött ezen kis ünnepély.

A mezősegről, júl. 31. 1862.

Tisztelt szerkesztő ur! Közelebbi leveletem azon óhaj-tással végzem, hogy „Mócs” általában a mezőség, szerencsés léptekkel haladjon tovább, de ne feledkezzék meg legfontosabb szellemi szükségéről is, miről, bővebben majd máskor... A „máskor” t. mostan „ná téve beváltom ígéreteimet” s szölok pár szót Mócs s általában a mezőség szellemi szükségéről, legelőbb is fölemlítve a hiányt, mi a szükségét szüli.

Napjainkban, bála a kor intő szellemének, majd minden vidéken a helységekben élénk figyelmet s nagyobb gondot kezdnek fordítani a néptanításra s ennek műhelyére az iskolákra. A magyar- és szász-föld alkalmasabb helységekben léteznek jól szervezett népisoklak. Ezekben kívül nagyon szerencsétlen, vagy éppen nem is létező helység az, melyben a kisdedek gondja legalább egy mesterre, vagy iskolatanítóra ne lenne bízva, már legyen az képes vagy nem képes, hivott, vagy bérért dolgozó napzsámas...

de legalább van, s úgy, a mint lehet, teljesíti a rábizottakat. Egyedül a mezőség az, hol nem csak hogy egy valamirevaló népisokla nincs, de általán kimondva semmi gond nem fordítatik a népnövelésre. Megszületik a gyermek, mint szoros értelemben vett állat s felnő, mint állat, a nélkül, hogy megérthetné: mire van teremve, miért él, mi a rendeltetése. Igaz, hogy a mezőséget, legkevésbé kivétellel román ajku népség lakja, még pedig olyan népség, mely eddigelé még csak egy könyvet ismer látásból, s azt is betenkit egyszerű látja, a templomban. Tanulása és műveltsége semmi, hite és vallása az, mit papja mond. Természetesen erkölcsi is párbuzamban áll műveltségével. Következéleg szellemi haladásának eszközlésére képtelen, anyival is inkább, mert kevésbé érzi azt, hogy hol fáj neki. De vannak ezen elesett népnek, korunkban úgy nevezetűnek szokott intelligensei is, még pedig tehetségek! Ezeknek lenne kötelességük felrázni a népet álmából, felnyitni a lezárt szemeket, megtenni azt, mit a nép anyagi tehetetlensége és tapasztalatlansága miatt nem tehet meg. Mert higgyék el uraim, jelenben nem sokaság, nem testi, hanem szellemi erő által emelkedhetünk a nemzetek nagy családjába, ha csakugyan okvetlen oda akarunk emelkedni; a nemzetet pedig nem az egyesek, hanem az egész teszi.

Mind Ezeket pedig csak episódiként említem fel, mert tanácsokat osztogatni, másokat hibáikra figyelmeztetni, kötelessége inteni, vagy plane zászlóvivőként lépni fel, nem egy zsebtelen vidéki tudósító tiszte és erkölcsi kötelessége. A közmondás szerint „érzi a számár a maga terhét.” Minden népnek és nemzetnek éreznie és tudnia kell maga szükségét, s midőn éppen tehetőségében is áll: segíteni azon, szent kötelessége.

A től folytán a „Korunk” egyik számában, egy innen kelt levélből olvastam, hogy Mócson egy népisokla felállítását tervezgetik. Írá levelező: „hogy tekintélyes megyei hivatalnok azon igyekszik, miszerint a kölesönpénzek kamatját az illetőktől kinyerje mind a magyarok, mind a románok részéről a tervezett népisokla felállítására.” Üdvös, csak hogy még eddig gyümölcsetlen igyekezet. Nem elég dohányszás és poharzás közben szép tervek alkotni, hanem azt, már valahára tetteleg is kezdeményezni és kivinni kell! A tüz által körül fogott ház megmentésének dicsősége nem a harangozó, hanem azé és azoké, a kik megmentésén izsadtak. Különbben a tervezett hely, miszerint egy népisokla Mócson állításak fel, mindenesetre helyes elhatározás volt s az jelenben is; mert Mócs országutban, a mezőség közepéhez közel eső és vásáros helység. Ezenkívül az építészre van köve és fája elégséges. S ezek szerint semmi egyéb nem hiányzik, mint a megkezdés és egy kis áldozatkészség, mire — köztünk legyen mondva — nagyon ritka esetben van hajlamunk, kivált ott, a hol nincs valami jó kilátás. Mi egyáltalában nem igen szeretjük az olyan tökélt, mely nem csengő-pengő kamatot ad, s éppen ez a főoka annak, hogy a mezőség korunk szellemi kitzdelmei közepett, úgy szólva szunyad s nem akar képességet érezni magában, bár egy valamirevaló iskolát teremteni elő, hol gyermekei „többek lehessenek apjuknál.”

Mondhatná, s meglehet mondja is valaki: hát ugyan honnan áldozhatnánk ily szorongatott helyzetben? De kérdem: mások honnan áldoznak ily szorongatott helyzetben? s aztán meg, vajjon áldozhatnánk-e ennél idősebb célra? Bizony nem! Kivált nálunk, a mezőségen. Nem ezerek kellenek ide, csak megtakarított fillérek. Sok jótékony intézet áll fenn ma, melynek hajdan fillérek adtak életet. Csak akarni kell: az elszánt akarat sokat tehet. — Hogy a népben anyagi tehetőség nincs, az igaz, de ennek is okát, éppen szellemi elesettségében lehet feltalálni mind a magyar, mind a román részen. Nem kell, de nem is lehet nyakunkról lerázni az égetővé vált szükségét: az kielégítést kíván! s az utókor kárhoztató itélete nem azokat fogja sújtani, a kik nem tettek, mert nem tehettek; hanem azokat, a kik tehettek volna, de szűkösségük miatt nem tettek.

Halljuk meg hát mi is korunk intő szavát! Tegyük!... rakjuk össze filléreinket s áldozzuk azokat a most előttünk legszentebb célra, azon meggyőződéssel, hogyha nem is csengő-pengő, de ennél bizonyosan értékesebb kamatot fog adni hazánk s a nép emelésére áldozott fillér.

V.

Csáki-Gorbó, augusztus 2. 1862.

Tisztelt szerkesztő ur! Az általános szárazság, mely a vidék alsóbb osztályu lakóit eddig is inséggel fenyegette, hova tovább tikasztatott vízvészekkel áll elő. Nem szemtanúak előadása, hanem saját vizsgálataim nyomán írom e sorokat, hogy az utazásom vonalába eső helyeken a szárazságnak több szomorú eredményeit láttam. Némely helyeken a török-buza lábán elszáradott, a szalmás gabona pedig a tavalyihoz képest csak felényire jutalmazta a gazda fáradszorgalmát. E helyen, mely a b. József Lajos ur nagyobbik fia tulajdona, a tagosítás az uradalomra nézve megtörtént; a lakosság szántóföldjeit és legelőjét külön oldalban kapta ki, mely szorgalmas gazdálkodás után bőven jutalmazó termő földé válhat. A legelőre nézve a szárazság miatt azon eset fordult elő, hogy a szarvasmarhák, egy pár darab kivételével száraz és lábfejűbe estek. De ugyan hogy is ne? midőn a fű le perzselve, a mezei itató helyek kiszáradva vannak; s nemcsak, hanem a patakna nagyobb szert folyók úgy ki vannak száradva, hogy csak az átjáró hid jelöli ki, hogy alatta egy folyóvíznek kellene lenni. Csáki-Gorbó a régiebb időben, a gr. Haller család birtoka volt, mely családunk ősi cimere most is ott díszlik a gyönyörű kastély fő bejárata felett. Később került a Csákiak, és ez uton a Józsefik birtokába. A múlt napokban Csáki-Gorbóhoz közeli Salamon nevű oláh faluban égett el mint egy 19 ház, szerencsére a takarmány még nem volt behordva. Egy pár itt ártató, s peres ügyeiket Szamosújvárt, mint Domokamegye praetoriahs helyén elintézték szavaként szava bevehető tekintélyektől hallottam, hogy a méltóságos főispáni helytartó Buttyán ur ismeretes rendelkezése következtében, hiába adják be panaszos kéréseiket magyar nyelven, mert legvégül is kapnak rá választ olábul. Gorbóhoz közel, mint egy órai távolságra fekszik Tótcsallás nevű oláhfalu. Itt is a száraz-

ság szomorító képe. Ezen falu semmi nevezetességgel nem bír, kivéve azon barlangot, mely a vidéket rettegeltetett oláhtonalló Pintyéről, maig is „Pintye-barlangnak” nevezetik. Utamat Tibó felé folytatva, értesemre esett, hogy derék hazai régiség-búvárnak Torma Károly ur, pár nappal ekkor megfordult itt, a Tubutum vára helyisége megsemmisítésére. Tibó hasznabérő t. ez. Holczter Ignác ur magyar vendégszerető szívességének öseink s a nemzeti irodalom iránti kegyeletének köszönhetem, hogy e rom helyiséget megtekinthettem. Nem tudom, hogy t. ez. Torma Károly ur mi véleményrel lehet e rom iránt, de én nehezen hiszem, hogy Tubutum építette volna. Annak római maradványának kell lenni, az ott nagymennyiségben találtató tégladarabok után ítélve, melyek tökéletes mássai mind erősségben, mind nagyságban, a tisztán római építkezésekben talált és maig is találtató építési anyagoknak. Tibó helységében a szárazságnak éppen úgy, mint Gorbón meg vannak káros nyomai, csak hogy a szarvasmarhák láb- és szájfájása általánosabb. Az Almás vize egészen kiszáradott.

Tibóról, az említettem hasznabérő ural átrándultunk Zsibóra. Ezen helységről különböző időben, nevezetesen ezen tekintélyes lap hasábjairól sokat olvasott a közönség; nevezetesen most közelebből is. Annyit azonban legyen szabad megjegyezmem, hogy Zsibó helység papjának, az uradalom tisztségét képező személyzetnek s a vidéki értelmiségnek sokat köszönhet életbiztosítási tekintetben is. Az ő közreműködésének köszönhető, hogy jelenleg Zsibón, egy mondhatom remekül és czélzserűleg összehajított gyógyszerár létezik, gyógyszerész Kovács István ur vezetésével; s most már a lelkes honfiai aláírás útján egy szakavatott és magát jólértő orvosnak akarják jüvendőjét maguk között biztosítani. Én ez aláírást láttam, s csupán a tisztartó ur szállásán már 100 forintnál feljebb írtak alá — éljenek! A gazdasági módor, mely itt gyakorlatban van, feljogosít bazámfiat gazdaszatot szerető ifjuságához felszólítást intézni, hogy nézzék és tekintés meg ez uradalmat, mely ezeltűt pár évvel adósságokkal terhelve volt, mily állásra verkedett most, midőn az ősi jöszág a helyett, hogy pusztult volna, több jöszágokkal szaporítottat s az adósság letöröltetett. Szinte mesés dolognak tetszik, de többnyire igaz, hogy egy nap 300 nap-számos állott ki az aratásra a nélkül, hogy az uradalom egy fillért adott volna ki. A szárazság itt is, mint a többi helységekben roppant nagy; folyó évi júl. 30-án a hőség 43 r. fokú volt. A mezei itató helyek kiszáradván, a barmokat itatás végett az udvarba kénytelenek hajítani. Utamat mánap ugyint aug. 4 én tovább folytattam Zilah felé. Ez utamban feljegyezni valót egyebet az ezen vonalon eső rossz hidaknál nem találtam, mit is ajánlok figyelmébe az illető t. szolgabíró urnak. Közelebből többet. Egy utazó.

Szászváros, július 30-án, 1862.

Folyó hó 21-én kora reggel kis és nagy doboknak fület iszonyuan sértő hangvegyületeit hallám. Kíváncsian tudakozódám utánna, mi lesz ennek következtése? Végre megtudám, hogy a szász collegának válami „Gregorius” (mit ők Gligorinak neveznek) ünnepélyével összekötött majalisok lesz.

Hogy pedig ez ünnepély végén kiűtött dolognak annnyival nagyobb értelme legyen, szükség megjegyezni, hogy ezt ők Szászváros vegyített lakossáinak u. m. magyarok, románok- és szászoknak aláírás útján gyűjtött költségen, a város közerdejében szokták tartani. A főnebb említett nemzetek közül, egymásra mentek az emberek, míg végre az ezen ünnepélyről „Gligori”-nak nevezett hely megtelt.

Közepén a főhadiszállás volt a szászok és románoké, mi pedig magyarokul körül családunkint, s baráti csoportozatunkint vének helyet a terebélyes tügyeknek hús árnyai-ban. A mulatság folyt javában, ettünk, itunk kedvünkre, s ezen műteteinkben egy-egy „wier bören” tartóztatott fel, mit méla csend követett. Ábá, most ott toaszitírozik egy minket nagyon szerető O... nevezett uraság, ki egyszerűsmind a szász oskolának érdemes direktora. Kíváncsian végig hallgatók, a mint toaszitíróból töredékesen ki vehetük: az „egységért” köszöntött. Erre mi is magyarokul, mint a jó ügynek nem csak pártolói, hanem erősen akarói is, nagyot „éljenzék”, s hasonlót ittunk.

Midőn a szász jókedv azon fokon állott, hogy ténybe is nyilvánulni akart, rábuzatták Egyptom gyöngy embe-reivel a magok keringőket a „lénder polkák” s több efféléket, s törtek, a hogy Isten tudniok adta. (Megjegyzendő csak egy banda volt).

Ismerve már az utat, melyen e jeleni „Gligori”-hoz is jutottak, jogosan vártuk mikor pendül meg a mi nemzeti zenénk, hadd járjuk rá mi is amúgy magyar-miskáson. De biz ezt hiában várók, a mi nóttánkban tavasza nem lát-szik megérkezhetők a „Gligori”-ban, végre egy becsületes polgárfi, úgy mint mi többi magyarok is kifaradván a hossz-sas várakozásban, egész illedelemmel el megy a zenészek-bez, és ezt mondja: „búzz egy jó csárdást pénzért.” Azonnal megzendül a magyar nóta, megindul a magyar jó-kedv. Ezt meghallván az előbb említett szónok ur, hogy tettel is bebizonyítsa beszédét, s megmutassa miszerint ne-velő is, és az egységnek nagy pártfogója, páholni kezd a becsületes magyarfit, erre rá az ott lévő intelligens szá-szoknak nagyobb része, s az egyetlen szegény fiatal vitézűl földre verik, s boldognak érezte magát mindenki, ki egyet vagy kettőt ütött rá. A fiatal ember látván, hogy az egység hadi lábán áll közte s az őt körül fogott atyafiak közt, a hogy szerét teheté feltápaszkodott s futásnak eredt. De ez még nem volt elég! utána a város nagydímetű phi-sicus, s Tüfön lelkődtől felkobácsolva, egy nagy bottal kezében, kit még a majálsion lévő szászok nagyobb része is követett s ki kergeté az említett fiatal a legutabb szidal-mak közt a nagyszerű „Gligori”-ból.

Doctor H. és director O. tán most is kergetnek, ha a városi magyarság részéről egy köztisztelőben lévő uri ember közbe nem veti magát. (Mint hallom a magyar fin most is fekszik).

„Finis coronat opus”, így végződék a „Gligori” ünne-pélyével összekötött szász majalis. Csupán a számason ott lévő magyarok esélyes soliditassának köszönhetik, hogy a

dolog komolyabb ténnyé nem került. Ezzel vége lön a százsz komédiának.

Már most mi köszöntük őket: „Éljenek director O. és doctor H. civilisátor uraimék, éljen a „Gligori“ ünneplő, éljen az egyetértés!“

Közli
Bátorfy.

Kézdí-Vásárhely, jul. 31-kén. 1862.

A kézdí ev. ref. egyházvidék folyó hó 29 kén részletes zsinatot tartott Alcsernátonban. Fontosabb tárgyai ezek voltak:

1. T. esperes és h. jegyző urak a generalis szent zsinat által elintéztet tárgyakról jelentést tettek a részletes zsinat előtt. Összettel fogadta a szent gyűlés az esperesi hivatali örökösödés eltörlését, mert ezután anyaszentegyházunk választási joga vissza lett adva; de nem láthatók át az okot a mi arra vezető a küri szent zsinatot, hogy a püspöki successiót megtartja, holott az egyházvidékek nagy része a teljes successio eltörlését sürgette; nem láthatók át, minő logikai következtetés van abban, hogy ugyanazon egy elítelt eszmé egy részét eltörlő, s a mászt megmagyará. El van ítélve anya és leány, s mégis csak a leány töröltiltetik el, s megmarad az anya. Nem lehet-e félni, hogy ezen épen fentartott anya az eltörlőthez hasonló leányt fog szülni idővel? Talán a haladó idő helyre hozza e következtetlenséget.

2. Egy főpásztori levél olvastatott a székezés helye feletti ezen lapokból ismeretes perben. A részletes zsinat szavazattöbbséggel vissza teszi a székeztést K.-Vásárhelyre, s ezáltal is bebizonyítja, hogy ezen pert a jegyzőkönyvi határozat iránti tisztelet szűlt, nem pedig „személyes érdek“ a mint íratik, s így reméljük ez elég soká tartott per teljesen végét érte.

3. Egyik algondnoki díszes állomásra szavazat többséggel választatott el mártonfalvi t. Kovács István ur. Háromszék egykori jeles publicus notarius. Adja az ég, hogy ismert tehetségét egyháznak java előmozdítására s ügyének felvirágzására soká kiitnethesse.

Megerősítés végett az egyházi főtanácsához fölterjesztetett.
Egy ott levő.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Pestről vesszük azon értesítést, hogy jeles hazánk fia Csengeri Antal az erdélyi vasút érdekében néhány bétre Franciaországba és Angliába utazott. Erdélyi vasút alatt, természetesen nem érthetünk egyebet, mint a n.-várad-kolozsvár brassó-bodza vonalat, miután a másik ugyazólva nem egyéb, mint vasút egy kis város (Szében) érdekében.

— A Reichsrath alsó-háza szeptember 15-dikéig elnapolta magát.

— Emilitettük volt, hogy a bécsi Reichsrath „autonomista“ töredékének körében egy újabb kiegyenlítési program forog, melyet határozott dualisták szemponjánál fogva az autonomisták is haboztat alapul elfogadni. Azonban utóbbi időben a kibékülés vágya, mint ezt élénk véleménynyilatkozatokból észlelhetjük, nagy mértékben fokozódván a bécsi politikai körökben is a „programm“-ot elfogadhatóságnak kezdi találni. A „P. Napló“ bécsi levelezője legalább azt írja, hogy Rechbauer — az autonomisták vezére — megkedvelte e tervet, mely ügyesen és szellemesen van írva, s föltekerte mind a „Wanderer“ mind a „Neueste Nachrichten“ szerkesztőit a szóban álló program közlésére, melynek atyja azonban nem tudatik. E lapok azonban kijelentették, hogy rég beleuntak bár miféle program csinálásba vagy közlésbe. S így e terv valószínűleg a „Botschafter“-ben fog napvilágot látni.

— A „Hortobágy és Richard abbé“ cím alatt a „V. Ujság“ érdekes közleményt hoz, melyet mi is némi kihiaggyással közlünk. Ki ne ismerné a mesés hirt, délibábs Hortobágyot! E hajdan gazdag, gulyajáró föld, most sivat, leégett, hasznavehetlen pusztaság, melyen a szegény barom már tengődni sem bír, számos kutyából teljesen kiapadt a víz! — A híres Richard pap itt jártában bekalandozta ezen 5 négyzetmérföldnyi kopár térséget, keresvén viz után s várgó, éhség-csigázta barmaink számára forrásokat, s ki is mutatott egymástól kellő távolságban 22 kuthelyet, kilitásba helyezvén 5—6 ölnyi mélységben, egészséges bő vizet. E csodával határos tulajdonsággal bíró ember, alacsony termetű, vig kedélyű, beszédes, némi, nem éppen nagy szakavatottságot tanúsító geológiai ismeretekkel kívül, leginkább csak az egyházi tudományok terén honos. — Hosszu fekte taláiban, s papi pástör-kalapban járván, nálunk a melegt kiálhatatlannak mondta; nem dohányos; vizet nemcsak hogy nem iszik, hanem ha vizsgálni akarja is, legfeljebb az újat mártja bele. Kutatásai alkalmával egy delejtűt s egy vízmér éken kívül más segédeszközöket nem használ; térképekkel mitsem gondol, de azt maga is kénytelen volt bevaltatni, hogy nagy szárazságban biztosabban tud forrásokat kimutatni. Állítja, hogy akár gyalog, akár szekeren valamely, a földgyomrában rejlő bő forráshoz ér, bizonyos kimagarázhatatlan bevételssel járó érzés futja át egész valóját; de mindamellett tapasztaltuk, hogy kúrja alkalmával, átható, éles szemével folytonos éber figyelemmel vizsgálta a környéket is; a síkságon lejtők s egyes hajlások voltak leginkább, hol kérdőszökűdött, kell-e ott kut? Ha igen bő, gazdag forrásra talál, hirtelen megállítja a kocsit, leszáll, néhány perczig ide s tova járkálván, hirtelen megáll, botjával egy pontra mutat, s a jelezőveket levereti; a kimutatott ponthoz annyira szorosan ragaszkodik, hogy ha — a mi tévedésből megtörtént — 10—12 hüvelykkel idebb vagy odább vették be a karót, ismét felbuzgatta. A Hortobágy délkeleti részén, az egynevezett „Pomor járásán“, XIX. számmal jelett forrásnál, a Debreczen városi tanács folyó évi július 7-én egy 12 lábnyi átmérőjű, sülyesztett téglakutnak ásatását megkezdte. A felső réteg 2 lábnyi fekete, szikkel vegyes kemény föld; további két lábnyi követekzik kemény sárga agyag, melyet az ötödik lábnyi mélységben kekes agyag váltott fel, abban 6 lábnyi már némi csekély források jelentkeztek. Július 14-én 2 öl 5 lábnyi mélységben fatóbo-

mokra bukkantak; ezen 1 ölnyi homokrétégen áthatolva július 17-én 3 öl 4 lábnyi mélységben kemény kék agyagréteget hirtelen oly hatalmas forrásokra akadtak, hogy bárha 24 óráig, felváltva 28 ember, öt nagy cseberrel, tekerőgéppel folytonosan merte, a viz oly hatalmasl aradt s tödült, hogy 4 ölnyi mélységnél alább batosni lehetetlenségé vált; a munka ekkor betiltatván, a kut felszereltetett. E kut vize tiszta, igen hideg, jó ízű. Az eddigelé, benne megvívázott 3 forrás 7—10 hüvelyknyi átmérőjű s oly hatalmas, hogy midőn a 3 ölnyi vizet kimerítik 1 ölnyre, a viz színén több hüvelykkel felül bngyognak. — Július 19-én egy fűgyökér-darabot lökött fel a forrás, melyen a barnaköszén-képződés jelei láthatók; ádatott a helybeli főiskola muzeumának. A VII. számmal jegyzett forrás ásatásához a „Kis-Gergely-járáson“ ugyan szintén hozzáfogtak, de a Tiszaszabályozás okozta „sine pabulo nulla salus“ annyira reánk nehezített, hogy Richard abbé egyenesen kimondta, (s a ki e földet ismeri, abban kétkedni éppen nem fog) miszerint „most nincs ezen tenger mennyiségű jószágunk mit enni, nem is lesz, ha csak tisztai zsüipek által a Hortobágyot már jövő éven el nem árasztják, de néhány év múlva furott kutak sem fognak többé ilyes, általam még nemcsak nem látott, hanem nem is képzel, minden élőfa nélküli rengeteg pusztaságok barmaink számára vizet szolgáltatni!“ Szomorú jóslat!

— Megjelent a sárospataki füzetek VI-dik évi folyamának VI-dik füzeté, szerkeszti Antalfi János. Tartalma áll következő érdekes cikkekkel: 1) Rövid átnézet az összes irodalom hatásának a politikai államélet átalakulására a XVII-ik század utófelében Pálkövy Antaltól. 2) Elvek barcza a keresztényi egyház terén, Nagy József. 3) Maculay beszéde, Bihari Imre. 4) Halotti ének, Atányi Titusz. 5) Egyháztörténeti kufők, Szilágyi Sándor. 6) Néhány levél a XVII-dik századból, Diénezs B. 7) Közlemények a heidelbergi egyetem könyvtára történetéből, Szeremley József. 8) Pro memoria feljegyzések, Erdélyi János. 9) Kölcsey tünepély Szathmárt, Bartók G. 10) Irodalmi szemle, külföldi hírek, figyelemztetést. Ezen protestans füzeteknek, melyek 60 iven 10 szállítmányban jelennek meg évenként, egész évi előfizetési ára 6 frt, félévre 3 forint.

— Veszprémről írják, a „P. Napló“-nak, hogy ott egy, az országos törvénybe ütköző eljárás történt. A snári jegyző, ki katolikus, nöl vett egy uri családból származó reform. kisasszonyt Veszprémből. Miután a jegyesek ugy ohajták, s ezt az 1814. erre vonatkozó törvény is megengedi, a veszprémi ref. pap esketé őket össze. Mikor azonban Snarra haza mentek, az ottani plébános semmisenk birtet házaságukat, s felhívá őket — a más felekezethelikeket is sertegette — hogy ha érvényessé akarják tenni együttlétüket, akkor ő előtte a kath. szertartások szerint esküdjének meg. Az ügyet még a szószerke is felvívó. Annyira ment a dolog, hogy a szegény boldogok még másodikban is meg esküdtek a kath. templomban. Ez eset még a kath. körökben is nagy meglepetést okozott. A protestánsok pedig lépéseket akarnak tenni, hogy hasonló botrányozató esetek többé elé ne forduljanak.

— Bécsi lapok, és különösen a „Presse“ borzasztó lármát csaptak, hogy Aradon, vagy Arad környékén a de- resen addig vallattak egy zsidót; míg a botoztatás alatt meghalt. Most kisl, hogy itt is hangyából elefantot csináltak. A magyar kir. főkezelő 6 exoja ugyanis, a mint e hirt a lapokból olvasta, rögtön parancsot küldött Aradra, melyben a dolog mibenlétéről fölvilágosítást kíván. Válaszul telegram érkezett, hogy Aradon semmi ilyenem eset nem adta elő magát; Makó mellett történt ugyan ily irányu vizsgálás a hivatalos hatalommal, de az illető csendbiztos hivatalától azonnal felfüggesztetett s a vizsgálat ellene el lön rendelve. — Mig a bővebb tudósítások meghozzák a részleteket, addig is a „S—y“ bécsi levelezőjével mi is örömmel constatirozzuk ez adatokból, hogy a m. kir. udv. főkezelő 6 exelja szokott s ismert erélyével sujtana minden visszaélést a hivatalos hatalommal, s hogy főbb tisztviselőinket hasonló szellem lelkesíti.

— Négy muzulmán zarándok Hindostanból érkezett közelebb Pestre, hogy a rendes évi látogatást megtegyék a Budán fekvő Gil Baba sirjánál, ki költő volt és szentté tétetett. A négy zarándok neve: Mulei Halil, Hagyi Muhammed, Mehemed Refig és Abdil Hamil.

— Angol lapok írják, hogy Schmidt porosz tüzérkapitány új löpor eszméjét találta fel, s ez eszmét aztán Ucharius ezredes kifejti s alkalmazá. Ez új löpor főalkatrésze keményítő liszt, mely bizonyos saját módon acidum nitricummal forralva oly anyagot ad, mi az eddigi löporénál sokkal nagyobb lökerővel bír. A mellett oleo, s a fegyvert nem nagyon piszkolja. Erődök és tárakban veszély nélkül tartható, mert vegyítése könnyű, s így alkatrészei elkülönözten tarthatók. Berlin és Bécsben próbát tettek vele, s valószínű, hogy a porosz és osztrák hadseregüél alkalmaztatni fog.

— A „P. Hirnök“ is átveszi azon hirt, s így némileg töresbítést nyer, hogy a kath. püspökök egy évi jövedelmük többszörét felajánlották egy évre pápa ő szentsége segélyezésére. E nemesleltü határozat magasatosan fokozná, nyomd a nevezett lap, az ez évi sz. Péter emlék-éremnek gyönyörű jelentőségét.

— Asbóth Lajos 1848/9-diki emlékiratainak második kötetét lefoglalták. Remélni lehet azonban, hogy később megjelenend, mert közérdeklő dolog a hazai történelemre nézve, hogy a kortársaktól eredő adatforrások ne zarássanak el.

— A „Népszinházi évkönyv“ szerkesztői Bolnai és Kempelen Győző felkérk azon honleányokat s honfiakat, kik a „Népszinházi évkönyv“-re előfizeteket gyűjtöttek, hogy iweiket a begyűlt pénzzel együtt e bő közepeig annál bizonyosabban beküldjék, mert azontul az 1 frtnál magasb bolti ár álland be. A könyv jövedelme mint tudva van, a budai népszinház gyámloltására van felajánlva.

— Gróf Lázár Kálmán vízi-vadász-egyletet indítványoz, mely egyszersmind a természetstudományok fejlesztését tűzi ki céljául. A gróf nézete szerint, a társulat csak 30—40 tagból állana, s ha több jelentkeznék, ezek ismét új együletet alapítanak. Tavaszon s őszkor tartandó vadászatait,

melyekben természetstudósok is részt vesznek. A lött kívá-lóbb példányok kiütme a nemzeti muzeumba küldetnek.

— Ujabb adakozások az oláhországi missio számára. I. Az enyedi egyházmegye egyházaiból adakoztak e szerint: M.-Kapud 2 frt 28 kr, Lőrinczréve 4 forint 34 kr, M.-Sz.-Király, Ujfalu 1 frt 92 kr, Csombord Bagó 10 frt 70 kr, Fel-Enyed 4 frt 10 kr, Miriszló 4 frt 20 kr, Déce 2 frt 10 kr, Nagy-Lak 1 frt, Csucs-Geze 5 frt, Csekelaka 3 frt, Bükkös-Lándor 12 frt, Sz.-Földvár 3 frt 80 kr, Sz.-Kocsárd 7 frt, Aranyos-Gyéres 25 frt 72 kr, Egerbegy 5 frt 60 kr, Bágyon 3 frt 58 kr, Keresed 18 frt 24 kr, Harasztos 23 frt 15 kr, Istvánháza 2 frt, Ozd 1 frt, Tur 3 forint, Gerend-Hadrév 20 frt, M.-N.-Csán 6 frt, Uj Torda 15 forint 30 kr, Szt.-Mihályfalva 3 frt, összesen 188 frt 3 kr osztrák értékben. Az ó-tordai egyház az adakozók sorából kimaradtott. II. A közszintén német egyházak és egyházmegyekből beadott 44 frt 8 kr o. é. III. Az egri egyház számára begyűlt 163 frt o. é. Összegebből 10 frt o. é. marosvásárhelyi polgár Szöllösi Sámuel adott. Köszönet és áldás a szentezett elősegítő kegyes jöltevéknek!

Kolozsvárt, aug. 2-án 1862.

Bodola Sámuel,
ref. püspök.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, jul. 29. Az egyiptomi alkirály elvégre készülleteket tesz, hogy bucsut vegyen Angliától. Azon előbbkelő házakról, melyek őt barátságosan fogadták, igazi keleties modorban búcsuzik. Így például a manchesteri major nejének egy számtalan gyémántokkal rakott, egyiptomi mintájú pompás karpereczet adott emlékül.

Július 23-án halt meg itt 37 éves korában Szabó István egykori magyar ezredes, ki 1849 nyarán, 24 éves ifju létre vezette Temesvár vezetékes ostromát. Emlékeztünk, hogy maga báró Ramming tábornok az osztrák történetről, a legnagyobb méltánnyal szólott a meghalt által azon alkalommal kifejtett hadtudományról. Július 26-án temették el az abney parki temetőbe. Koporsóját Vetter és Klappa magyar tábornokok, Kmety török tábornok, dr. Rónay, az elhunyt egyetlen testvére Szabó Imre ezredes s több más magyar barátai és bajtársai kísérték.

OLASZORSZÁG. Turin, jul. 29. A „Triester Ztg.“-nak írják: A Garibaldi vezetéke alatt indulandó hadjáratról folyvást különböző hírek keringenek. Az „Unita ital.“ szerint Garibaldinak jul. 31-én kellett volna 6 vagy 7000 önkéntessel Marsalában hajóra szállani s Róma ellen indulni. Másfelől a kormány, mint a „Persever.“ írja, aval dicsekszik, hogy éber vigyázattal fejt ki, s nem engedi magát az események által meglepetni.

Rómában a kiszállási hírek által keltett izgatottság következtében Lavalette azonnal sietett a pápához s biztosította, hogy nincs mit a veszélytől tartania. A francia helyőrség 400 emberrel szaporítottatott, az őrállomások megketőztettek, a határszélékre 3000 ember küldetett. A folyvást növekedő izgatottságnak tanujele a több ezer példányban keringő imé kiáltvány:

„Testvérek! E helyzet nem tarthat tovább. Még néhány oly bukas, mint a római kereskedelmet a napokban érte, és népeségünk a legszélsőbb nyomorral kúzd. A tettek pilanata itt van. Egy jelszó gyűjtőn össze benneteket a piazza del Popolon, és nyilatkozzatok ott, — miután szavazás utján nem nyilatkozhattok — felkiáltásaitokkal, melyek egész Európát áthatognak. Ha a pápai katonák támadnak meg, álljatok ellent halálig, a francziák előtt vonuljatok vissza, hogy a lengyelekhez hasonló martyságotok a világot indítsa meg. Igen, testvérek! Előre a megdöbbenő tüntetésekkel; ezek fognak benneteket az aven'ini halomra vezetni, honnan atyáink maguktartása a zsarnokság vakeszközéit megresketteté.“

Nettunóban az első hírre, hogy a tengeren gyanus hajók mutatkoztak, oly zajosan tört ki a szabadlevélk öröme, hogy a jelen kormány hívei és a papság bántalmazástól féltek. A katonai rendszabályok dacára a környék folytonosan izgatott állapotban maradt és római beves fok már is a siciliái vecsernye ismétlésének szükségéről beszélnek. A Genzanoból jövő chasseurok utközben kipihenven, bántalmaztattak, s az ennek folytán kifejtett vitában egy chasseur leszuratott. Megjegyzésre méltó, hogy az izgatottság itt köztársasági színezetet ölt fel, s így III. Napoleon tudtán kívül Mazzini terveit segíti elő.

Milano, jul. 29. A „Vaterland“-nak írják: Január 1-től kezdve Milanóban 719, Bresciában 331, Bergamóban 282, Cremonában 197, Paviában 118, Lodiban 96, Sondrióban 85, Cremonában 62, Leciban 57, összesen tehát 1947 önkénytes lön toborzva. Ezekből teljesen fölserleltetett és Gennába szállítatott 878 ember. Novi és Novarrában van még 412 ember elindulásra készen, és a többi néhány hét múlva szintén teljesen fel lesz szerelve, s Garibaldi rendelkezését várhatja. A toborzások még most is erőlyesen folynak, s már a napokban néhány száz önkénytes fog a pápai batárszélre szállítatni, hogy ott tüstént kéznél legyenek. Garibaldinak eddig már közel 7000 embere van, és Corti ezredes nyilatkozata szerint Garibaldinak biztos reménye van, hogy egy hó alatt még egyszer annyi embere lesz.

A „Triester Ztg.“ szerint Garibaldi kiszállási célpontja Görögország. Az atheni kormány már megsejtette, hogy legközelebb valamely kísérlet fog tétetni; csak azt nem tudják még, vajlon a peloponesusi vagy az attikai partokon lesz e a kiszállási kísérlet. A görög szökevények most kezdenek gyűllekezni Olaszországban, hogy görög legiot alakítsanak. Athenből naponta tűnnek el fiatal emberek csüdesen, észrevétlenül szütleik, rokonai, ismerőseik tudta nélkül, s mennek Genuába. A görög katonaság közt is hasonló szellem uralkodik. Lamiában közelebbről a nagy költéssel épített ujdun új laktanyát felgyujtották s egy egész század katonaság állott odább. Mindezek arra mutatnak, hogy a görög forradalmárok s az olasz cselekvőpárt között szoros összeköttetés létezik.

A „Gazeta di Milano“ szerint nemcsak Garibaldi, hanem maga Victor Emanuel is készülleteket tesz Róma elleni hadjáratra. A nevezett lapnak ugyania Turinból jul. 27-ől

azt írják, hogy azon hadügyminiszteri elveparancs, mely a maurizioi táborba hadgyakorlatokra rendelt csapatokat viszaparancsolta, azzal volt indokolva, hogy „készen kell tartani magukat az indulásra.” Általánosan hiszik, hogy ezen indulásnak célja nem más, mint Róma.

Turin, aug. 2. Garibaldit Messinába várják. A toborzottak üzenenek Corleoneba. Rebesgetik, hogy Palermoba egy fegyverekkel terhelt amerikai hajó érkezett. Acerbi ezredes a déli hadsereg élémi biztosa elfogatott. A kormány erőteljes intézkedéseket tett hadjárat kiállítás megakadályozására. A francia csapatok Frosinoból visszahúzódtak Rómába.

NÉMETORSZÁG. Berlin, aug. 2. A porosz-francia szerződés ma aláírtott a külügyminiszteriumban.

A mai „Stern Ztg.” írja: Több lap a miniszterek közti egyenlenségről beszél közel jövőbeli fontos kérdések tárgyalására nézve. A nevezett lap ez állításokat légből kapotaknak nyilvánítja. A kormány el van határozva valamint minden politikai kérdésben, úgy a hadügyben is teljes és szilárd egyetértéssel működni.

Bajorország és Württemberg még folyvást késlekednek határozottan csatlakozni Ausztriához a vámegetleti ügyben. Az „A. A. Ztg.” nagyon bosszankodik e habozás miatt s egyik közeli cikkében így szól: Avagy végtelenségig kell-e menni a dolognak, míg egy mezejárat ténnek? Csakugyan oly akarát és önállás nélkülű lett Bajorország? Valjon mire vár még mindig, hogy végre kimondja tagadó feleletét a porosz-francia szerződés kereskedelempolitikai cselekvényére? Igaz, hogy Poroszországnak oly fegyveres népe van, melylyel méltán dicsekedhetik; ámde Bajorország fegyvere népében van, s végre is melyik a jobb? Most már nem arról van több szó, hogy diplomati fogásokkal köntőfalazzunk a kettősségek, hogy a nem-et moudásért támadható politikai gyűlöletet egyedül magunkra ne vonjuk. A helyzet az osztrák javaslat következtében tökéletesen megváltozott. Bajorország méltósága és kötelessége, Poroszország éppen most adott elutasító válaszával s a francia szerződést illetőleg elisített eljárásával szembe, vonakodás nélküli határozott cselekvést követelnek.

Frankfurti tudósítások szerint Bernstorff gróf sürgőnyt intézett a német udvaroknál levő porosz követekhez, mely a porosz kabinetnek, a szövetségreform tárgyalában Bécsben folyó értekezlet felől nézetit tartalmazza, s okát adja, miért nem vesz részt Poroszország amaz értekezletben.

OROSZORSZÁG. Varsó, júl. 28. A nagyberczeg ma ment ki először a városba, a mint mondják, azért, hogy Felinski érseket meglátogassa. Ő fensége egyik segédével nyitott kocsián tlt; a koci elött 5, körtle pedig 10 cserkész lovagolt.

SZERBIA. Belgrád, júl. 30. A „P. Ll.”-nak írják: A mai „Vidovdan” vezércikkre értésünkre adja, hogy a

függő kérdések békés megoldásához kevés a remény s többek közt azt mondja, hogy a konstantinápolyi értekezlet azt az egy hasznót teszi Szerbiának, hogy időt hagy nekünk a háborúra, melynek csak tavasszal lenne alkalmas ideje, kellőleg előkészülni. Tudósító azért figyelmeztet a félbivatalos lap ezen észrevételére, mivel, az egész cikk tartalmából ítélve, hivatalos tollból foly. A török katonaság egész határszélünkön annyira nyomul elő, mintha szerbterületre készülné mihamarabb benyomulni. Ugyan azért a mi nemzeti katonaságunk fegyverzése és szervezése is a legnagyobb sietséggel foly, s meg van rendelve, hogy a nemzetőrség második osztályának is a kormány adjon fegyvert. Az önkényes legiók naponként szaporodnak; az országban levő bolgár és bosnyák szökevények, kiknek száma nem csekély, valamennyien katonák lettek. A főszerelési költségeket egy gazdag bolgárakból alakult társulat fedezi. A fegyverek mind belga gyártmányok. Szóval a hadi készüldések komoly jeleket kezdenek ölteni, s csak egy jeladás kell, hogy Bosnia- és Bulgáriában általános fölkelés törjön ki.

Ujabbak. Bécs, aug. 4. Bieler községi tanácsos ma nyújtotta Ő Felségének az ismeretes kérvényt az egész birodalombeli, elítelt újságírók megkegyelmezése iránt. A császár kijelentette, hogy általános amnestiát nem akar adni, hanem egyesekre, kik kegyelemért folyamodnak, tekintettel leend.

Turin, aug. 2. Cugia palermoi ideiglenes főnök kiáltványt bocsátott ki, mely lényegében így hangzik: „Egy idő óta bizonyos izgatottság uralkodik. A kormányt egyedül a törvényesség tartozta vissza, hogy a felmerült tények ellenbe erőszakot nem alkalmazott. Most azonban, midőn a gyülekezők fegyvert ragadnak, s a mozgalom katonai jelleget ölt, a mit a törvények tiltanak, a kormány tovább nem tűrheti s minden eszközt fel fog használni, hogy szétszórja őket; miről a polgárság értesítettik. A kormány nem mondhat le hivatasáról. Senkinek sem szabad, bármily becses legyen neve az ország előtt, Victor Emanuel, a nemzet által választott király előjogait magához ragadnia.” A „Monarchia Nat.” erősíti, hogy a kormány nem fogja tűrni a Palermoban való kizsallást. Garibaldi elutazott Bosco Ficuzziba (Corleone tartományban). Egy Ficuzziban kelt kiáltványa így szól: „Bajtársak! Ismét egyesít bennünket egy szent ügy. A nélkül, hogy kérdeznének, hová megyünk, ide siessetek, nagyravágyó idegen uralkodók leküzdésére. Kérem a gondviselést, tartsa meg nekem bizalmatokat. Én csak munkát és fáradságot ígérhetek nektek. Felesleges volna

vitézseget kívánnom tőletek; de fegyelmet követelnem kell. Fegyelem által lettek a romaiak a világ urai. Nyerjétek meg a nép hajlamát, a mi vitéz hadseregünk becsülését, hogy valósítsuk a haza egyítését. Ez alkalommal siciliaiak is lesznek előkészítői azon nagy eseményeknek, melyekre a haza hivatva van.” — A senatus mai ülésében Ratazzi kijelentette, hogy a kormány minden erejéből oda munkál, hogy a toborzásokat akadályozza, s el van határozva a hadmenetet megakadályozni; a kellő intézkedések meg vannak téve.

Turin, aug. 3. A király nyilatkozványt bocsátott közre, melyben sajnálatát fejezi ki Garibaldi harcias szervezkedése felett, s felszólítja a népet, hogy csak a király felhívását kövesse. Minden más felhívás, lázítás felkelésre, polgárháborúra, mi ellen a törvény szigora fog alkalmaztatni. — A kamara tegnapi ülésében Ratazzi ezt mondotta: Ha Garibaldi a törvényesség útját elhagyja, a közönséges törvény szigora alá esik s úgy fog büntettetni, mint bármely más honpolgár. A miniszter reméli, hogy Garibaldi ovakodni fog a polgárháborútól. A kamara ragaszkodik a király nyilatkozványához.

Ragusa, aug. 3. Omer basának a montenegrói fejedelemmel kezdett békealkudozásai eredménytelenek lettek. Mirko semmi képen sem akarta tekintetbe venni Omer ultimátumát. A montenegróiak kétségbeesett ellenállásra készülnek.

Uj-York, júl. 24. Az önkényesek toborzása kevés sikert tanusit; újból jutalom van ajánlva. Ohio kormányzója kiáltványt adott ki, mely azt tartja, hogy ha a hadjuttalék toborzás útján ki nem kerül, sorozást fog rendelni. Pope tábornok hadtestének egy része Frederiks-borgnál szerencsés csatát vívott a különöszövetkezetekkel s táborukat felégette. Lincolnnak egy kiáltványa felhatalmazást ad a különöszövetkezetek minden vagyonának katonai célok végett elkozzhatására. A négerk alkalmazása megengedtetett.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Augst. 6-kán: Nemzeti kölcsön 82.90. 5% Metalliques 71.50. Bank-részvény 797.—. Hitel-részvény 214.90. Váltó Londonra 127.15. Ezüst 124.75. Arany 6.4.

Augstus 4-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 72.—. Erdélyi 70.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

Sz. 2473. 1862. Hirdetmény. (658) (2—3)

Nemes Kolozsmegye ideiglenes törv. széke részéről ezennel közbirrú tétetik, miszerint mai napról és jelen szám alatt kelt végzés következtében Kabós Mihálynak kérésére öszves ingó és mindazon ingatlan javai felett, melyek az 1853 év július 18-án kelt csödrrend hatálya alá tartozó országokban fekszenek, a csöd eljárás alkalmazása elrendeltetett. — Pertigyelőül ügyvéd Simon Elek ur, helyettesül ügyv. Csató János ur nevezetvén ki, s előbbeni a tömeg gondnoksággal is ideiglenesen megbízatván.

Ennélfogva felszólítanak mindazok, kik bármely jog czim alatt követelést vélnek közadós Kabós Mihály ellen igénybe vehetni, hogy ezen igényeket, a pertigyelő ellen intézendő kereset alakjában legfeljebb f. 1862-ik évi szeptember 30-ig oly bizonyosan bejelenték, mivel ellen esetben daczára bár tulajdonosi, zálog vagy elsőbbségi jognak, a csöd eljárásból ki fognak rekesztetni, s elvesztendik minden igényeiket a csöd tömeg ellen. — Egyszer smind a tömeg gondnok és hitelezői választmány megválasztására, egy a köz adós által igénybe vett vagyon átengedés fölötti tárgyalásra 1862 october 6-án d. u. 4 órára tárgyalás tüzetik ki ezen törv. széknél, melyre a hitelezők a csödtörvény 44-ik és 179-ik §§-aira utalás mellett meghivatnak.

Nemes Kolozsm. törv. székeének július 24-n tartott üléséből Kertész György t. h. jegyző.

Sz. 1492. Hirdetmény.

A Ns. Háromszék törvényszéke részéről ezennel köztudomásra juttatik, hogy báró Splényi Antal urnak 1155 frt. o. é. váltó követelése, arra 1857 aprilis 24-től a fizetés napig esendő 6% kamat addigél 35 frt. 39 kra felszaporodott, jelenleg pedig 6 frt 49 krban megállított és még felfolyó költségei fedezésére alperes nyújtodi Csödör Józsefnek következendő lezáloglott és 310 frtba becsült fekvőségeire u. m.

1. Egy pusztá telek Nyujtodon 91 házi szám alatt Varga Antal és Csödör József szomszédságai között 1000 □ öl kiterjedésű.
2. A felső határon harmadlában Csödör Moizes és Kozina István közt 6 véka férőjü szántó.
3. A nyomásra menőbe Kádár Mihály és Farkas Mihály közt 6 véka férőjü szántó.
4. Ugyanott Jakabos Ferencz és magos Jakabos Ferencz közt 5 véka férőjü szántó.
5. Az alsó határba a nyomásra menőbe Varga Antal és Rátz Gyárfás között 5 véka férőjü szántó.
6. Az apró osztásban Kádár János ifjabb és Kádár István ifjabb közt 10 véka férőjü.
7. Harmadlában Jakabos Ágoston és Deszka Ferencz közt 1 véka férőjü.
8. Fazakas határában a mély árok martján Kádár Ferencz és Varga Ferencz közt 4 véka férőjü.
9. Külső bemenőben martonosi Nagy Sándor és Ladányi Elek utódai szomszédságukban 4 vékás szántó.
10. A parlagokon Bedő Mihály és Fekete Imre közt 6 vékás szántó.
11. A Nemesek helyén Lörincz József és Kozma István közt 2 vékás szántó; azon hozzátétellel, hogy ha az elősorolt fekvőségek, az első árverési határidő alkalmával becsárolkon, vagy azon felül el nem adathatának, a második árverési határidő alkalmával azon alól is el fognak adatni. — A végrehajtási árverezés megengedtetik és határidőül folyó 1862-ik év szeptember hó 28., és november hó 2-ika midkétszer délnánt 2 órára a helyszínen tüzetik.

A venni szándékozók, a végrehajtás alá vett birtoknak becstijét és árverési feltételeit a helybeli törvényszéknél megtekinthetik. Fölhivatnak mindazok, kik ezen birtok iránt akár követelési, vagy tulajdoni, akár pedig más valamely jog czimen elsőbbségi vagy zálogjogot formálhatni vélnek, igényeiket a vételár kiosztásáig ezen törvényszéknél annál bizonyosabban bejelenteni, minthogy különben maguknak tulajdonítsák, ha a vételár felosztás az ők értesítésük nélkül fog megtartatni, s abból a mennyiben a vételár másoknak kiízettenék, kifognak rekesztetni.

Nemes Háromszéki törvényszék S.-Szt.-györgyön, július 19-én 1862.

Nyomatott az év. ref. főtanoda betűvel. (Bel-farkasutczs 74 sz.)

HEM HIVATALOS.

Kiadó szállás.

(659) (1—3) A szénutczában 350 szám alatt, vagyon egy kiadó szállás, felső emeletben 5 szobával, kamarával, istállóval, pinczével. Lehet iránta tudakozódni helytt a tulajdonosnál.

Hirdetmény.

(660) (1—3) Tordán az Aranyos hídján tul, a nagy hid mellett egy szeszgyár minden készletével, 24 darab marhára való istállóval, egy a gyáros lakásul szolgáló szobával, ezenkívül egy 2 szobából álló külön lakó részszel, konyhával, kamarával. Nem különben ugyanott egy jól ellátott cserép-csűr és téglaszárító szin, a téglavetők részére 3 osztályu lakással, öt hold területtel, hat egymástutáni évekre haszonbérbe kiadó, avagy örök áron szabad kézből el is adó. A szeszgyár kutja kitünően jó vizű, mind a szeszfőzésre, mind a pálinka elegyítésre. — Ugyanott van 100 öl kemény fa eladó. Értekezhetni Tordán, Velits György kereskedésében.

(655) Tized valósítási ügyben. (4—4)

„Tizedvalósítási” ügynökségünk helyettesítését

Belső-Szolnokmegyében ifj. tek. Pataki Dániel ur Dézsén, —

Dobokamegyében tekintetes Nagy Sándor ur Szamosujvárt, —

Tordamegyében tek. Erssek Elek ügyvéd ur Tordán, —

Alsófejmegyében tek. Szabó Ferencz ur Nagy-Enyeden —

sziveskedvén elvállalni, ezen tárgyan ha még lennének utánlagos utasítások a földbirtokos urak részéről, egyenesen fenn nevezett urakhoz intézethetnek.

Nuridsán Testvérek.

(631)

Figyelmeztetés.

Alólírott kötelességének tartja az általa feltalált és közrebocsátott biztos hatású Gilisza csokoládéját részint használt, részint használni kívánt t. egyéniségek nyilatkozatból vett tudomása felől a t. szüléket értesíteni, miszerint gilisza csokoládéja több mások által utánóztatik, s neve alatt árultatik, s e szerint a már legbiztosabb és általános elismert gilisza csokoládéja az említett utánzások által készített kiszolgált csokoládékkal gyanusíthatatik.

Annálfogva, hogy a t. közönség továbbra is panasza fakadni e tekintetben ne kénytelenítették, biztos hatású gilisza csokoládémnak a t. közönség által csak az ismertessék el, melynek göngyölé tulajdon nevemmel van jegyezve és a t. bizományosaim által tulajdon programjaim is átadatnak, a melyben névsorai az említett programjaiban rendre elősorolva vannak.

Króczar Ágoston s. k.
Gyógyszerész Tokajban.

A t. Bizományosok sorozata Erdélyben:

Brassóban: Fabik Ede és Jekelius Nándor gyógyszer. Déván Buchler A. Dézsén: Krémer S. Ersebet-városon: Szenkovits Z. és L. Fogarason: Danffy J. és Masztig M. gyógyszer. Gyergyó Sz. Miklóson: Fröhlich gyógyszer. Hátszegeen: Mátyéfi Béla gyógyszer. Kolozsvárt: Schütz Károly. K.-Fejérvárt: Sándor Rudolf gyógyszerész a csillagnál, és Fischer E. gyógyszerész a várbán. Károlyváron: Benich József gyógyszer. Szászsebesen: Weiszörli Adolf. Marosvásárhelyt: Burdats Alajos gyógyszer. Nagy-Enyeden: Bisztritsány Sándor. Sz.-Udvarhelyt: Betzási Manó. Szilágy-Somlyón: Végh Mihály, Ruszka és társa. Seps-Sz.-Györgyön: Vitályos Béla. Segesvárt: Misselbacher fia és Teutsch. Szebenben: Zóhrer Ferencz. Vajda-Hunyadon: Marachal Károly gyógyszer. Zilahon: Inzom Lajos.